

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

Кафедра організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з навчальної та методичної роботи,

к.психол.н., професор,

полковник служби цивільного захисту

О.О.Назаров

“ _____ ” _____ 201.. року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій
(назва навчальної дисципліни)

спеціальність _____ 263 «Цивільний безпека»
(шифр і назва спеціальності)
спеціалізація _____ управління у сфері цивільного захисту (цивільна безпека)
(назва спеціалізації)

2016 рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» для здобувачів вищої освіти
(назва навчальної дисципліни)

за спеціальністю «Цивільна безпека»,
за спеціалізацією управління у сфері цивільного захисту (цивільна безпека).

Розробник(и): доцент кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт к.т.н, доцент О.В.Єлізаров.

Робочу програму навчальної дисципліни рекомендовано кафедрою організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

Протокол від «26» серпня 2016 року № 1

Начальник кафедри організації та технічного забезпечення аварійно-рятувальних робіт
(назва кафедри)

(підпис) В.О.Собина
(прізвище та ініціали)

«26» серпня 2016 року

Схвалено вченою радою факультету цивільного захисту

Протокол від «29» серпня 2016 року № 12

Голова вченої ради факультету цивільного захисту

(підпис) А.В. Ромін
(прізвище та ініціали)

«29» серпня 2016 року

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів <u>3</u>	Галузь знань <u>26 «Цивільна безпека»</u> (шифр і назва)		
Модулів <u>2</u>	Спеціальність (спеціалізація): <u>263 «Цивільна безпека»</u>	Рік підготовки:	
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ (назва)		<u>2017</u>	
Загальна кількість годин <u>90</u>		Семестр	
		<u>3</u>	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних <u>3,3</u> самостійної роботи студента <u>4,9</u>	Освітній ступень: <u>магістр</u>	Лекції	
		<u>18</u> год.	
		Практичні, семінарські	
		<u>26</u> год.	
		Лабораторні	
		_____ год.	
		Самостійна робота	
		<u>46</u> год.	
		Індивідуальні завдання: _____ год.	
		Вид контролю:	
		Екзамен	

Примітка.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 44/46/0.

для заочної форми навчання

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: Метою викладання навчальної дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» є підготувати фахівців здатних організовувати й керувати діями угруповання сил і засобів цивільного захисту щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру, формування у майбутніх фахівців знань та вмінь з питань оперативно-тактичної діяльності Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту.

Завдання: Основними завданнями вивчення дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» є навчити майбутніх фахівців формам і методам управлінської діяльності щодо забезпечення, в межах своєї компетенції, реалізації державної політики, спрямованої на реагування на надзвичайні ситуації та подолання їх наслідків, оцінювати рівень небезпеки під час виникнення надзвичайної ситуації та тактичні можливості підрозділів, організовувати й керувати діяльністю підрозділів цивільного захисту, які виконують заходи щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру.

В результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

знати:

- принципи наукових досліджень при розробленні планів ліквідації надзвичайних ситуацій на об'єктах, під час проведення аналізу та обґрунтувань рішень;
- вимоги керівних документів, що визначають державну політику у сфері реагування на надзвичайні ситуації та подолання їх наслідків;
- вимоги керівних документів щодо організації взаємодії з місцевими органами законодавчої та виконавчої влади, підприємствами, організаціями, науковими установами тощо з питань забезпечення безпеки у надзвичайних ситуаціях;
- методику аналізу відповідності застосування проектних рішень у сфері техногенної безпеки;
- методи й засоби забезпечення безпеки людини від впливу різних негативних чинників;
- основи організації дій сил і засобів цивільного захисту щодо ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій;
- зміст діяльності керівника підрозділу, який виконує заходи щодо запобігання і реагування на надзвичайні ситуації техногенного та природного характеру;
- методику оцінки стану готовності структурних підрозділів до дій за призначенням;
- засади (принципи) та заходи захисту в умовах надзвичайної ситуації;

- методики оцінювання рівня небезпеки під час виникнення надзвичайної ситуації та тактичних можливостей підрозділів.

вміти:

- використовувати принципи наукових досліджень при розробленні планів ліквідації надзвичайних ситуацій на об'єктах, аналізів та обґрунтувань рішень (ПП.Р);

- прогнозувати можливі наслідки аварій;
- розробляти плани реагування та інші документи оперативного реагування за видами надзвичайних ситуацій;
- забезпечити реагування підрозділів за сигналом про надзвичайну ситуацію;
- забезпечити переведення органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режим підвищеної готовності та у режим надзвичайної ситуації;
- організовувати ефективну взаємодію структурних підрозділів;
- здійснювати постійний контроль за оперативною обстановкою в зоні надзвичайної ситуації ;
- моделювати розвиток надзвичайної ситуації на робочих місцях та визначати можливі напрями її ліквідації;
- організовувати підготовку начальницького складу до дій за призначенням;
- здійснювати контроль проведення планових тренувань начальницького складу та занять з особовим складом структурних підрозділів ;
- організовувати роботи з ліквідації наслідків НС;
- здійснювати оцінку аварійної ситуації ;
- розробляти заходи щодо ліквідації надзвичайної ситуації.

мати навички:

- у керуванні аварійно-рятувальними роботами;
- здійснювати коригування тактики та технології проведення аварійно-рятувальних робіт;
- визначати необхідні види і форми взаємодії з іншими службами (організаціями) щодо забезпечення ліквідації надзвичайної ситуації;
- визначати види аварійно-рятувальних формувань і порядок організації їх діяльності ;
- визначати склад сил і засобів з ліквідації окремих видів надзвичайних ситуацій;
- організовувати роботи з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації .

Компетентності, якими повинен оволодіти здобувач вищої освіти: здатність керувати оперативними діями підрозділів сил цивільного захисту при ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій

3. Програма навчальної дисципліни

МОДУЛЬ 1.

Тема 1.1. Організація планування реагування на надзвичайні ситуації.

Тема 2.1 Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно-небезпечних об'єктах.

Тема 2.2. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру геологічного походження.

Тема 2.3. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру гідрологічного походження.

Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення.

Тема 2.5. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків радіаційних аварій.

МОДУЛЬ 2.

Тема 3.1. Види та форми оперативної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту.

Тема 3.2. Групові тактичні тренування начальницького складу.

Тема 3.3. Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	ін д	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації.	10	2	2	-	-	6						
Тема 2.1. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно- небезпечних об'єктах.	10	2	4	-	-	4						
Тема 2.2. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру геологічного походження.	10	2	2	-	-	6						

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 2.3. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру гідрологічного походження.	8	2	2	-	-	4						
Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій.	8	2	2	-	-	4						
Тема 2.5. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення.	8	2	2	-	-	4						
Разом за модулем 1	54	12	14	-	-	28						
МОДУЛЬ 2.												
Тема 3.1. Види та форми оперативної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту.	10	2	2	-	-	6						
Тема 3.2. Групові тактичні тренування начальницького складу.	10	2	4	-	-	4						
Тема 3.3 Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.	16	2	6	-	-	8						
Разом за модулем 2.	36	6	12	-	-	18						
Усього годин за дисципліною	90	18	26	-	-	46						

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації.	2
2	Тема 2.2. Організація та ведення аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних робіт при ліквідації	2

	наслідків землетрусу.	
3	Тема 2.3. Організація та ведення аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків затоплення.	2
	Разом	6

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 2.1. Організація роботи рятувальних підрозділів в зонах хімічного зараження.	4
2	Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій.	2
3	Тема 2.5. Модульна контрольна робота № 1	2
4	Тема 3.1 Види та форми оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту	2
4	Тема 3.2 Ділова гра. Організація рятувальних робіт при аварії на ПНО.	4
5	Тема 3.3. Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.	4
6	Тема 3.3. Модульна контрольна робота № 2.	2
	Разом	20

7. Теми лабораторних занять (не передбачені)

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації.	6
2	Тема 2.1 Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно-небезпечних об'єктах.	4
3	Тема 2.2. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру геологічного походження.	6
4	Тема 2.3. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру гідрологічного походження.	4
5	Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації наслідків радіаційних аварій.	4
6	Тема 2.5. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів	4

	та інших об'єктах військового призначення.	
7	Тема 3.1. Види та форми оперативної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту.	6
8	Тема 3.2. Групові тактичні тренування начальницького складу.	4
9	Тема 3.3. Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.	8
	Разом	46

9. Індивідуальні завдання

Теми рефератів:

Тема 1.1:

1. Організація реагування на НС.
2. Планування заходів реагування на НС.
3. Інформування та оповіщення органів управління, сил суб'єктів реагування на НС та населення.

Тема 1.1.:

1. Режими функціонування ЄСЦЗ.
2. Переведення органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування у режим підвищеної готовності та у режим НС.
3. Особливі вимоги до організації рятувальних робіт.

Тема 1.1.:

1. Поняття надзвичайного стану та умови його введення.
2. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режимі надзвичайного та воєнного стану.
3. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації в особливий період.

10. Методи навчання

Вивчення дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» передбачає проведення лекційних, семінарських та практичних занять виконанням прикладних практичних завдань, а також самостійну роботу слухачів. Практичні заняття проводяться у спеціально обладнаних аудиторіях та на навчальному полігоні.

11. Методи контролю

Для оцінки знань слухачів використовується поточний та підсумковий контроль. Поточний контроль здійснюється на кожному практичному занятті методом опитування та письмового виконання практичних завдань. У процесі вивчення дисципліни слухачі виконують модульні контрольні роботи. Підсумковий контроль – екзамен.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти:

для екзамену

Поточний контроль та самостійна робота											Екзамен	
Модуль № 1						Модуль № 2						
Т 1.1	Т 2.1	Т 2.3	Т 2.4	Т 2.5	МКР 1	М 1	Т 3.1	Т 3.2	Т 3.3	МКР 2	М 2	30
3	3	3	3	3	20	35	5	5	5	20	35	

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності за шкалою ВНЗ	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен, диф. залік	залік
90-100 (та вище з урахуванням необов'язкових завдань)	A	відмінно	зараховано
80-89	B	добре	
65-79	C		
55-64	D	задовільно	
50-54	E		
35-49	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	

13. Методичне забезпечення

13.1. Контрольні питання для проведення підсумкового контролю (модульних контроль, екзамен)

Критерії оцінювання, контрольні питання для проведення підсумкового контролю, завдання, білети, зразки оформлення звітної матеріалу наведені

Модульна контрольна робота № 1, 2, критерії оцінювання для практичних занять в додатку 1.

Екзамен в додатку 4.

13.2. Плани практичних занять

Плани практичних занять наведені у додатку 3 до цієї програми.

13.3. Завдання для самостійної роботи слухачів

у додатку 5

13.4. Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Матеріали до контрольних робіт денної форм навчання наведені у додатку 1 до цієї програми.

13.5. Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань

Пакет ККР для перевірки знань наведений у додатку 6 до цієї програми.

14. Рекомендована література

Основна:

1. Кодекс цивільного захисту України. № 5403-VI від 02.10.2012 р.
2. Закон України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру".
3. Закон України „Про об’єкти підвищеної небезпеки”.
4. Закон України „Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”.
5. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 "Про Порядок класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями".
7. Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затверджене Постановою КМ України від 9 січня 2014 р. № 11.
8. План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, затверджений постановою КМ України від 16 листопада 2001 р. № 1567.
9. Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, затверджене наказом Комітету по нагляду за охороною праці України 17.06.99 № 112.
10. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту МНС України, затверджене наказом МНС України від 20.09.04 № 65.
11. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. (наказ МНС України від 13.03.12 р. № 575).
12. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України, затверджені наказом МНС України від 07.05.2007 р. № 312.
13. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації, затверджені Наказом МНС від 05.10.2007 № 685.
14. Методичні рекомендації щодо режимів робіт особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення (Затверджені Наказом МНС від 07.08.09 № 551)
15. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак,

хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти) (Наказ МНС України № 733 від 13.10.08.)

16. НАПБ 05.035-2004. Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.

17. Настанова з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту. (Наказ МНС України від 01.07.09 № 444).

18. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1997 № 62 "Про введення в дію Державних гігієнічних нормативів "Норми радіаційної безпеки України" (НРБУ-97);

19. Правила авіаційного пошуку та рятування в Україні (затверджені наказом МНС України від 17.05.06 № 297).

20. Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин (затверджені Наказом МНС від 27.01.2009 № 56).

21. Наказ Державного комітету ядерного регулювання України та МНС України від 17.05.04 № 87/211 «Про затвердження Плану реагування на радіаційні аварії».

22. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. Пожежна тактика. Підручник для вищих навчальних закладів пожежної безпеки МВС України. - Х.: "Основа". – 1998 р.

23. Поисково-спасательные работы в условиях наводнения. Памятка спасателю. Под редакцией А.В.Курсакова, Л.Г.Одинцова. М., НЦЭНАС, 2002 р.

24. Стельмах М.І. Цивільна оборона. Підручник. К, Знання, 2004 р.

25. Шойгу С.К., Фадеев М.И., Кириллов Г.Н. Учебник спасателя. Краснодар, Советская Кубань, 2004 р.

26. Шоботов В.М. Цивільна оборона. Навчальний посібник. К, Центр навчальної літератури, 2004 р.

27. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.

28. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник/за редакцією полковника В.С. Франчука.- 2-ге видання, доп.- Львів, 2001р.

29. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист. Підручник. - К.: Знання-Прес, 2007.

30. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, В.О. Росоха. Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. Підручник. – Х: Основа, 2002р.

31. Адаменко М.І., Гелета О.В., Квітковський Ю.В., Росоха В.О., Федюк І.Б. Безпека зберігання вибухових речовин та боєприпасів. - Харків, 2005.

Додаткова:

1. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 12.07.2000 № 116 "Про затвердження значень гігієнічних нормативів "Норми радіаційної безпеки України, доповнення: Радіаційний захист від джерел потенційного опромінення" (НРБУ-97/Д-2000).

2. Методика прогнозування наслідків виливу (викиду) небезпечних хімічних речовин при аваріях на промислових об'єктах і транспорті (затверджена спільним наказом МНС України, Міністерства аграрної політики, Міністерства економіки, Міністерства екології і природних ресурсів від 27.03.2001 № 73/82/64/122).

3. Камерер Ю.Ю., Харкевич А.Е.. Аварийные работы в очагах поражения. - М.: Энергоатомиздат, 1990 р.

4. Довідник молодого фахівця пожежно-рятувальної справи. Під редакцією М.М.Кулешова. Харків, АЦЗУ, 2004 р.

5. Назаров О.О. Кулешов М.М. Пожежогасіння та аварійно-рятувальні роботи. Довідник молодого фахівця служби цивільного захисту.- АЦЗУ, 2006р.

6. Иванников В.П., Ключ П.П.. Справочник руководителя тушения пожаров. - М.: Стройиздат. – 1987 р.

7. Ключ П.П., Палюх В.Г. Тактические возможности пожарных подразделений. - Х.: ХИСИ-ХПТУ. – 1993 р.

8. О.М. Євдін, В.В. Могилянченко, М.А. Скидан, Е.О. Рибаківа. Захист населення і території від НС. Т.1. Технологічна та природна безпека.- К.:КІМ, 2007р.

9. Мазоренко Д.И. Гражданская защита области. Том 1, том 2.- НМЦ ХНТУСХ, 2007г.

15. Інформаційні ресурси

1. http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/osnovi_didaktiki_-_chayka_vm

2. http://libfree.com/105217083pedagogikapedagogika_maksimyuk_sp.html

Розробник:

доцент кафедри організації та технічного
забезпечення аварійно-рятувальних робіт,

К.Т.Н., доцент

(посада, вчене звання, ступінь)

(підпис)

О.В.Єлізаров

(прізвище та ініціали)

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
рівня знань при проведенні практичного заняття
в семестрі 2 (модуль 1)

При оцінюванні рівня знань, виявлених під час проведення практичного заняття, за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань та керуватись Положенням про організацію освітнього процесу в університеті, затвердженого наказом НУЦЗ України від 19.06 2015 року № 129.

Перевіряючи залишкові знання, слід звертати увагу на рівень теоретичних знань, показаних курсантами при відповіді на питання контрольної роботи. Також має велике значення вміння чітко відповідати на поставлені питання, викладати свою думку на папері чітко, логічно, без двоякого тлумачення з дотриманням вимог ДСТУ-3008-95.

Оцінка за відповідь виставляється за:

національною системою: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

ECTS: відмінно – «A», добре – «B», добре – «C», задовільно – «D», задовільно – «E», незадовільно – «FX», незадовільно – «F».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оціночні бали навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для практики	для заліку
2.8-3.0	A	відмінно	зараховано
2.4-2.7	B	добре	
2.1-2.3	C		
1.5-2.0	D	задовільно	
0.9-1.4	E		
0.4-0.8	FX	не задовільно	не зараховано
0.1-0.3	F		

Порядок оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання	
	Індивідуальне, фронтальне або письмове опитування	Тестовий контроль
1	2	3
2.8-3.0	Послідовна і повна відповідь на поставлені запитання.	90 – 100 % вірних відповідей
2.4-2.7	У відповіді зроблена не принципова помилка несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	80-89 % вірних відповідей
2.1-2.3	У відповіді зроблені деякі не принципові помилки, несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	65-79 % вірних відповідей

1	2	3
1.5-2.0	У відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу.	55-64 % вірних відповідей
0.9-1.4	Недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порухення логічної послідовності викладення матеріалу.	50-54 % вірних відповідей
0.4-0.8	Відсутність знань по більшій частині матеріалу, погане засвоєння положень курсу.	35-49 % вірних відповідей
0.1-0.3	Відсутність знань по матеріалу дисципліни, не засвоєння положень курсу.	1-34 % вірних відповідей

* під час оцінювання відповіді, викладач визначає отриману кількість балів студентом, у встановлених інтервалах. Під час визначення кількості балів, в межах певного інтервалу, необхідно враховувати наступні критерії: вірно сформульовані визначення, відповідно до діючих стандартів; використання технічної термінології без спотворень; наявність ілюстративної частини відповіді, з врахуванням умовних графічних позначень, кількість приведених технічних характеристик техніки та обладнання.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ
рівня знань при проведенні практичного заняття
в семестрі 3 (модуль 2)

При оцінюванні рівня знань, виявлених під час проведення практичного заняття, за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань та керуватись Положенням про організацію освітнього процесу в університеті, затвердженого наказом НУЦЗ України від 19.06 2015 року № 129.

Перевіряючи залишкові знання, слід звертати увагу на рівень теоретичних знань, показаних курсантами при відповіді на питання контрольної роботи. Також має велике значення вміння чітко відповідати на поставлені питання, викладати свою думку на папері чітко, логічно, без двоякого тлумачення з дотриманням вимог ДСТУ-3008-95.

Оцінка за відповідь виставляється за:

національною системою: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

ECTS: відмінно – «A», добре – «B», добре – «C», задовільно – «D», задовільно – «E», незадовільно – «FX», незадовільно – «F».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оціночні бали навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для практики	для заліку
4.3-5.0	A	відмінно	зараховано
3.5-4.2	B	добре	
2.7-3.4	C		
1.9-2.6	D	задовільно	
1.1-1.8	E		
0.5-1.0	FX	не задовільно	не зараховано
0.1-0.4	F		

Порядок оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання	
	Індивідуальне, фронтальне або письмове опитування	Тестовий контроль
1	2	3
4.3-5.0	Послідовна і повна відповідь на поставлені запитання.	90 – 100 % вірних відповідей
3.5-4.2	У відповіді зроблена не принципова помилка несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	80-89 % вірних відповідей
2.7-3.4	У відповіді зроблені деякі не принципові помилки, несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	65-79 % вірних відповідей

1	2	3
1.9-2.6	У відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу.	55-64 % вірних відповідей
1.1-1.8	Недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порухення логічної послідовності викладення матеріалу.	50-54 % вірних відповідей
0.5-1.0	Відсутність знань по більшій частині матеріалу, погане засвоєння положень курсу.	35-49 % вірних відповідей
0.1-0.4	Відсутність знань по матеріалу дисципліни, не засвоєння положень курсу.	1-34 % вірних відповідей

* під час оцінювання відповіді, викладач визначає отриману кількість балів студентом, у встановлених інтервалах. Під час визначення кількості балів, в межах певного інтервалу, необхідно враховувати наступні критерії: вірно сформульовані визначення, відповідно до діючих стандартів; використання технічної термінології без спотворень; наявність ілюстративної частини відповіді, з врахуванням умовних графічних позначень, кількість приведених технічних характеристик техніки та обладнання.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

Методичні вказівки і тематика контрольних робіт

Дисципліна «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

рівня знань, при проведенні модульної контрольної роботи № 1, 2

При оцінюванні рівня знань, виявлених під час проведення контрольної роботи, за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань та керуватись Положенням про організацію освітнього процесу в університеті, затвердженого наказом НУЦЗ України від 19.06 2015 року № 129.

Перевіряючи залишкові знання, слід звертати увагу на рівень теоретичних знань, показаних курсантами при відповіді на питання контрольної роботи. Також має велике значення уміння чітко відповідати на поставлені питання, викладати свою думку на папері чітко, логічно, без двоякого тлумачення з дотриманням вимог ДСТУ-3008-95.

Оцінка за відповідь виставляється за:

національною системою: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

ECTS: відмінно – «A», добре – «B», добре – «C», задовільно – «D», задовільно – «E», незадовільно – «FX», незадовільно – «F».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оціночні бали навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
17.0-20.0	A	відмінно	зараховано
12.7-16.9	B	добре	
8.0-12.6	C		
4.0-7.9	D	задовільно	
1.6-3.9	E		
1.2-1.5	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0.4-1.1	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання	
	Індивідуальне, фронтальне або письмове опитування	Тестовий контроль
1	2	3
17.0-20.0	Послідовна і повна відповідь на поставлені запитання.	90 – 100 % вірних відповідей
12.7-16.9	У відповіді зроблена неprinципова помилка несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	80-89 % вірних відповідей
8.0-12.6	У відповіді зроблені деякі неprinципові помилки, несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	65-79 % вірних відповідей

1	2	3
4.0-7.9	У відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу.	55-64 % вірних відповідей
1.6-3.9	Недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порушення логічної послідовності викладення матеріалу.	50-54 % вірних відповідей
1.2-1.5	Відсутність знань по більшій частині матеріалу, погане засвоєння положень курсу.	35-49 % вірних відповідей
0.4-1.1	Відсутність знань по матеріалу дисципліни, не засвоєння положень курсу.	1-34 % вірних відповідей

* під час оцінювання відповіді, викладач визначає отриману кількість балів студентом, у встановлених інтервалах. Під час визначення кількості балів, в межах певного інтервалу, необхідно враховувати наступні критерії: вірно сформульовані визначення, відповідно до діючих стандартів; використання технічної термінології без спотворень; наявність ілюстративної частини відповіді, з врахуванням умовних графічних позначень, кількість приведених технічних характеристик техніки та обладнання.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

**для підготовки до виконання контрольної роботи з дисципліни
«Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»**

Контрольна робота № 1.

1. Порядок планування реагування на надзвичайну ситуацію.
2. Порядок інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.
3. Алгоритм оперативного реагування на НС державного та територіального рівня.
4. Зміст, основні вимоги до складання Плану реагування на надзвичайну ситуацію.
5. Порядок переведення у режим підвищеної готовності та у режим НС органів управління та підрозділів територіальної ланки.
6. Призначення та організація діяльності мобільних оперативних груп.
7. Діяльність підрозділів ЦЗ в режимі НС.
8. Діяльність підрозділів ЦЗ в режимі надзвичайного стану.
2. Основні форми взаємодії органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС.
3. Оперативна діяльність штабу з ліквідації НС.
4. Порядок організації зв'язку та взаємного обміну оперативною інформацією про обстановку, що склалася, і подальші дії суб'єктів реагування на НС при її ліквідації.
5. Оперативна діяльність робочих груп штабу з ліквідації НС.
6. Організація основних видів забезпечення та безпеки у зоні НС.
7. Оцінка обстановки в зоні хімічного зараження.
8. Основні етапи проведення робіт з ліквідації наслідків аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.
9. Способи локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах.
10. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС при аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.
11. Порядок розрахунку потрібної кількості сил та засобів для локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах.
12. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій (пожеж) на газонафтових родовищах.
13. Особливості управління силами та засобами при пожежах на підприємствах добування, переробки та транспортування горючих рідин та газів.
14. Схема управління силами та засобами при надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.
15. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусів.

16. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення.

17. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків РА.

18. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

19. Організація протирадіаційного захисту особового складу підрозділів.

20. Основні етапи ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

21. Основні види аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

Контрольна робота № 2.

1. Вимоги керівних документи щодо планування та організації оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту.

2. Сутність, основні принципи і методи тактичної підготовки.

3. Дидактичні основи тактичної підготовки. Активні форми навчання.

4. Групова вправа. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

5. Ділова гра. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

6. Види, порядок підготовки та проведення командно-штабних навчань.

7. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення розбору НС та аналізу оперативних дій підрозділів ЦЗ.

8. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.

9. Порядок підготовки та проведення комплексних тактико-спеціальних навчань.

10. Зміст та структура методичної розробки для проведення тактико-спеціальних навчань.

Основні положення виконання контрольних робіт

Модульна робота з дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» включає письмове розкриття змісту одного з вказаних варіантів. Для кожного курсанта (студента) варіант вирішення контрольної роботи встановлюється викладачем (відповідно до списку курсантів (студентів), наведеному в навчальному журналі). Тривалість виконання контрольної роботи — 1,5 академічних години. Робота виконується у присутності викладача. Оцінки по роботі виставляються викладачем протягом 3-х діб, з наступного дня, після виконання роботи.

Контрольна робота оформляється таким чином:

- 1) контрольна робота пишеться курсантом (студентом) "від руки" акуратною ручкою на листах формату А4 українською або російською мовою;
- 2) листи роботи нумеруються, скріпляються і кожен підписується студентом;
- 3) кількість листів контрольної роботи не обмежується;
- 4) титульний лист оформляється відповідно до прикладу.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

КОНТРОЛЬНА РОБОТА № ____

з дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

Виконана курсантом (студентом, слухачем)
групи

« ____ » _____ 201__ р.

Кількість балів

Оцінка за національною
шкалою

Оцінка ECTS

Перевірив

Доцент Єлізарв О.В.

(підпис)

« ____ » _____ 201__ р.

Харків, 201__

МОДУЛЬ 1. Система реагування та ліквідації надзвичайної ситуації

Варіант № 1

1. Планування реагування на надзвичайні ситуації.
2. Взаємодія органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС. Взаємодіючі органи управління і сили..

Варіант № 2.

1. Організація реагування на надзвичайну ситуацію.
2. Взаємодія органів управління та сил суб'єктів реагування в режимі надзвичайної ситуації. Організаційна структура управляючої складової у період ліквідування НС.

Варіант № 3.

1. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режимі надзвичайного стану. Визначення надзвичайного стану.
2. Діяльність мобільних оперативних груп.

Варіант № 4.

1. Переведення органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режим підвищеної готовності та у режим надзвичайної ситуації.
2. Визначення особливого періоду (воєнного стану). Мета введення воєнного стану.

Варіант № 5.

1. Порядок всебічного забезпечення спільних заходів та взаємного надання допомоги транспортними, інженерними, матеріальними, технічними та іншими засобами. План взаємодії, зміст, вимоги до розробки.
2. Дії органів управління та сил суб'єктів реагування при введенні режиму надзвичайної ситуації. Загальна схема органів управління в надзвичайних ситуаціях

Варіант № 6.

1. Плани реагування на надзвичайну ситуацію, мета, зміст, вимоги до складання та відпрацювання.
2. Порядок взаємодії та зв'язку; взаємний обмін оперативною інформацією про обстановку, що склалася, і подальші дії суб'єктів реагування на НС.

Варіант № 7.

1. Інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.

2. Умови введення надзвичайного стану. Строк дії надзвичайного стану. Додаткові заходи режиму надзвичайного стану. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації в особливий період.

Варіант № 8.

1. Підготовка інформації та обґрунтування даних для складання плану реагування.

2. Порядок залучення підрозділів аварійно-рятувальних служб та ОРС ЦЗ до дій за призначенням.

Варіант № 9.

1. Оперативно-тактична характеристика підприємств зберігання горючих рідин та газів. Обстановка на пожежі або під час іншої надзвичайної ситуації.

2. Методика розрахунку потрібної кількості сил та засобів. Порядок залучення сил та засобів.

Варіант № 10.

1. Особливості управління силами та застосування засобів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту при пожежах на підприємствах добування, переробки та транспортування горючих рідин та газів.

2. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій (пожеж) на газонафтових родовищах. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС.

Варіант № 11.

1. Особливості управління силами та застосування засобів при пожежах або інших надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.

2. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення.

Варіант № 12.

1. Обстановка на пожежі або під час іншої надзвичайної ситуації. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС.

2. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення.

Варіант № 13.

1. Методика розрахунку потрібної кількості сил та засобів. Порядок залучення сил та засобів. Організація роботи в зонах хімічного зараження.

2. 2. Небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру гідрологічного походження. Особливості ліквідації наслідків повеней.

Варіант № 14.

1. Організація роботи в зонах хімічного зараження. Оперативно-тактична характеристика підприємств добування, переробки та транспортування горючих рідин та газів.

2. Основи живучості арсеналів, складів боєприпасів та інших об'єктів військового призначення. Особливості ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

Варіант № 15.

1. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно-небезпечних об'єктах.

2. Надання допомоги постраждалим, пом'якшення наслідків впливу вражаючих факторів. Основні види аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу по ліквідації наслідків НС.

Варіант № 16.

1. Особливості управління силами та застосування засобів підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків техногенних аварій на ХНО.

2. Плани реагування на радіаційні аварії, зміст, порядок розробки та реалізації.

Варіант № 17.

1. Організація взаємодії наземних і повітряних сил при ліквідації НС. Заходи захисту населення та населених пунктів при пожежах лісових масивів. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу з ліквідації НС.

2. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при радіаційних аваріях.

МОДУЛЬ 2. Оперативна підготовка у сфері цивільного захисту.

Варіант № 1.

1. Види та форми оперативної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту.

2. Взаємодія з органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування з питань організації, підготовки та проведення навчань.

Варіант № 2.

1. Керівні документи щодо організації оперативної підготовки органів управлінь та підрозділів Оперативно-рятувальної служби.

2. Розробка тактичного задуму навчань, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура.

Варіант № 3.

1. Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС.

2. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.

Варіант № 4.

1. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тренувань. Розробка тактичного задуму ділової гри, групової вправи, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура.

2. Організація та проведення командно-штабних навчань.

Варіант № 5.

1. Система планування. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення. Оцінка рівня оперативної готовності органів управління та підрозділів.

2. Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС.

Варіант № 6.

1. Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС.

2. Підведення підсумків по дослідженню НС, розбір НС, види та мета розбору НС. Аналіз дій підрозділів цивільного захисту під час ліквідації НС.

Варіант № 7.

1. Види тренувань, суть та зміст кожного виду. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тренувань. Розробка тактичного задуму ділової гри, групової вправи, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура

2. Комплексні тактико-спеціальні навчання, як форма оцінки рівня стійкості об'єктів у разі виникнення НС. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення навчань.

Варіант № 8.

1. Командно-штабні навчання, як вища форма оперативної підготовки керівної ланки. Види навчань та їх розподіл за рівнем проведення.

2. Розробка тактичного задуму навчань, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура.

Варіант № 9.

1. Тактико-спеціальні навчання, як вища форма тактичної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС. Види навчань та їх розподіл за територіальним рівнем.

2. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення навчань.

Варіант № 10.

1. Вивчення НС, етапи вивчення НС. Дослідження НС, порядок призначення груп по дослідженню, мета та задачі дослідження НС.

2. Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС. Види тренувань, суть та зміст кожного виду.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

Плани семінарських занять

з дисципліни

«Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

Тема 1.1 Організація реагування на надзвичайні ситуації.

План (зміст) заняття:

Організація реагування на надзвичайну ситуацію. Планування заходів реагування на надзвичайну ситуацію, алгоритм оперативного реагування. Інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення

Тема 2.2. Організація та ведення аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусу.

План (зміст) заняття:

Небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру геологічного походження. Особливості ліквідації наслідків землетрусів. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусів. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при землетрусах. Діяльність працівників управлінь та підрозділів ДСНС України у складі штабу з ліквідації НС.

Тема 2.3. Організація та ведення аварійно-рятувальних робіт та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків затоплення.

План (зміст) заняття:

Необхідність вивчення теми, терміни та їх визначення. Дії сил ЦЗ під час ліквідації НП (НС). Взаємодія органів управління та сил суб'єктів реагування в режимі надзвичайної ситуації. Безпека праці.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

Плани практичних занять

з дисципліни

«Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

Тема 2.1. Організація роботи рятувальних підрозділів в зонах хімічного зараження. Оперативно-тактична характеристика хімічно-небезпечних адміністративно-територіальних одиниць. Обстановка на місці надзвичайної ситуації. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО). Особливості управління силами та застосування засобів підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків техногенних аварій на ХНО. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС. Методика розрахунку потрібної кількості сил та засобів. Порядок залучення сил та засобів. Організація роботи в зонах хімічного зараження.

Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій. Особливості ліквідації наслідків радіаційних аварій (РА). Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків РА. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

Плани реагування на РА, зміст, порядок розробки та реалізації.

Тема 3.1 Види та форми оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту. Керівні документи щодо організації оперативної підготовки органів управлінь та підрозділів Оперативно-рятувальної служби. Система планування. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення. Оцінка рівня оперативної готовності органів управління та підрозділів.

Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управлінь та підрозділів ДСНС. Види тренувань, суть та зміст кожного виду. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тренувань. Розробка тактичного задуму ділової гри, групової вправи, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура.

Тема 3.2 Ділова гра. Організація рятувальних робіт при аварії на ПНО. Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управлінь та підрозділів ДСНС. Види тренувань, суть та зміст ділової гри. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення ділової гри. Розробка тактичного задуму ділової гри, групової вправи, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура

Тема 3.3. Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.

Тактико-спеціальні навчання, як вища форма тактичної підготовки працівників органів управлінь та підрозділів ДСНС. Види навчань та їх розподіл за територіальним рівнем. Суть та зміст кожного виду навчань. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тактико-спеціальних

навчань. Розробка тактичного задуму навчань, підготовка та складання необхідних документів, їх зміст та структура. Порядок проведення.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**

(назва кафедри)

**Методичні вказівки і тематика для проведення підсумкового контролю
(екзамен)**

з дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

Дисципліна «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

рівня знань, при проведенні екзамену в семестрі 3

При оцінюванні рівня знань, виявлених під час проведення контрольної роботи, за основу слід брати повноту і правильність виконання завдань та керуватись Положенням про організацію освітнього процесу в університеті, затвердженого наказом НУЦЗ України від 19.06 2015 року № 129.

Перевіряючи залишкові знання, слід звертати увагу на рівень теоретичних знань, показаних курсантами при відповіді на питання контрольної роботи. Також має велике значення уміння чітко відповідати на поставлені питання, викладати свою думку на папері чітко, логічно, без двоякого тлумачення з дотриманням вимог ДСТУ-3008-95.

Оцінка за відповідь виставляється за:

національною системою: „відмінно”, „добре”, „задовільно”, „незадовільно”;

ECTS: відмінно – «A», добре – «B», добре – «C», задовільно – «D», задовільно – «E», незадовільно – «FX», незадовільно – «F».

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Оціночні бали навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
26.0-30.0	A	відмінно	зараховано
22.0-25.9	B	добре	
18.0-21.9	C		
14.0-17.9	D	задовільно	
10.0-13.9	E		
6.0-9.9	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
1.0-5.9	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Порядок оцінювання:

Бали	Критерії оцінювання	
	Індивідуальне, фронтальне або письмове опитування	Тестовий контроль
1	2	3
26.0-30.0	Послідовна і повна відповідь на поставлені запитання.	90 – 100 % вірних відповідей
22.0-25.9	У відповіді зроблена не принципова помилка несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	80-89 % вірних відповідей
18.0-21.9	У відповіді зроблені деякі не принципові помилки, несуттєвого характеру, при повних знаннях програмного матеріалу.	65-79 % вірних відповідей

1	2	3
14.0-17.9	У відповіді зроблено деякі помилки, при не повних знаннях програмного матеріалу.	55-64 % вірних відповідей
10.0-13.9	Недостатня повнота викладення матеріалу, наявність неточностей при викладенні теоретичних питань. Порушення логічної послідовності викладення матеріалу.	50-54 % вірних відповідей
6.0-9.9	Відсутність знань по більшій частині матеріалу, погане засвоєння положень курсу.	35-49 % вірних відповідей
1.0-5.9	Відсутність знань по матеріалу дисципліни, не засвоєння положень курсу.	1-34 % вірних відповідей

* під час оцінювання відповіді, викладач визначає отриману кількість балів студентом, у встановлених інтервалах. Під час визначення кількості балів, в межах певного інтервалу, необхідно враховувати наступні критерії: вірно сформульовані визначення, відповідно до діючих стандартів; використання технічної термінології без спотворень; наявність ілюстративної частини відповіді, з врахуванням умовних графічних позначень, кількість приведених технічних характеристик техніки та обладнання.

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ

для підготовки до екзамену з дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»

Екзамен.

1. Порядок планування реагування на надзвичайну ситуацію.
2. Порядок інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.
3. Алгоритм оперативного реагування на НС державного та територіального рівня.
4. Зміст, основні вимоги до складання Плану реагування на надзвичайну ситуацію.
5. Склад угруповання сил реагування на НС державного рівня.
6. Склад угруповання сил реагування на НС територіального рівня.
7. Порядок переведення у режим підвищеної готовності та у режим НС органів управління та підрозділів територіальної ланки.
8. Призначення та організація діяльності мобільних оперативних груп.
9. Діяльність підрозділів ЦЗ в режимі НС.
10. Діяльність підрозділів ЦЗ в режимі надзвичайного стану.
11. Основні форми взаємодії органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС.
12. Оперативна діяльність штабу з ліквідації НС.
13. Порядок організації зв'язку та взаємного обміну оперативною інформацією про обстановку, що склалася, і подальші дії суб'єктів реагування на НС при її ліквідації.
14. Оперативна діяльність робочих груп штабу з ліквідації НС.
15. Організація основних видів забезпечення та безпеки у зоні НС.
16. Оцінка обстановки в зоні хімічного зараження.
17. Основні етапи проведення робіт з ліквідації наслідків аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.
18. Способи локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах.
19. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС при аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.
20. Порядок розрахунку потрібної кількості сил та засобів для локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах.
21. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій (пожеж) на газонафтових родовищах.
22. Особливості управління силами та засобами при пожежах на підприємствах добування, переробки та транспортування горючих рідин та газів.
23. Схема управління силами та засобами при надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.
24. Особливості оцінки обстановки при ліквідації наслідків землетрусів.

25. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусів.

26. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт у зонах катастрофічного затоплення.

27. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків РА.

28. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

29. Організація протирадіаційного захисту особового складу підрозділів.

30. Основні етапи ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

31. Основні види аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

32. Вимоги керівних документи щодо планування та організації оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту.

33. Сутність, основні принципи і методи тактичної підготовки.

34. Дидактичні основи тактичної підготовки. Активні форми навчання.

35. Групова вправа. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

36. Ділова гра. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

37. Види, порядок підготовки та проведення командно-штабних навчань.

38. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення розбору НС та аналізу оперативних дій підрозділів ЦЗ.

39. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.

40. Порядок підготовки та проведення комплексних тактико-спеціальних навчань.

41. Зміст та структура методичної розробки для проведення тактико-спеціальних навчань.

ПЕРЕЛІК ВАРІАНТИ БІЛЕТІВ

до екзамену в семестрі 3

Білет № 1.

1. Планування реагування на надзвичайні ситуації.
2. Основні етапи ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

Білет № 2.

1. Порядок інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.
2. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС при аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.

Білет № 3.

1. Діяльність органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режимі надзвичайного стану. Визначення надзвичайного стану.
2. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

Білет № 4.

1. Переведення органів управління, сил і засобів суб'єктів реагування на надзвичайні ситуації у режим підвищеної готовності та у режим надзвичайної ситуації.
2. Організація протирадіаційного захисту особового складу підрозділів.

Білет № 5.

1. Алгоритм оперативного реагування на НС державного та територіального рівня.
2. Порядок підготовки та проведення комплексних тактико-спеціальних навчань.

Білет № 6.

1. Плани реагування на надзвичайну ситуацію, мета, зміст, вимоги до складання та відпрацювання.
2. Сутність, основні принципи і методи тактичної підготовки

Білет № 7.

1. Порядок переведення у режим підвищеної готовності та у режим НС органів управління та підрозділів територіальної ланки.
2. Ділова гра. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

Білет № 8.

1. Основні форми взаємодії органів управління і сил у режимі підвищеної готовності та у режимі НС.
2. Зміст та структура методичної розробки для проведення тактико-спеціальних навчань.

Білет № 9.

1. Оперативна діяльність штабу з ліквідації НС.
2. Зміст та структура методичної розробки для проведення тактико-спеціальних навчань.

Білет № 10.

1. Оперативна діяльність робочих груп штабу з ліквідації НС.
2. Групова вправа. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.

Білет № 11.

1. Діяльність підрозділів ЦЗ в режимі надзвичайного стану.
2. Дидактичні основи тактичної підготовки. Активні форми навчання.

Білет № 12.

1. Порядок переведення у режим підвищеної готовності та у режим НС органів управління та підрозділів територіальної ланки.
2. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.

Білет № 13.

1. Склад угруповання сил реагування на НС територіального рівня.
2. Види, порядок підготовки та проведення командно-штабних навчань.

Білет № 14.

1. Зміст, основні вимоги до складання Плану реагування на надзвичайну ситуацію.
2. Сутність, основні принципи і методи тактичної підготовки.

Білет № 15.

1. Призначення та організація діяльності мобільних оперативних груп.
2. Оцінка обстановки в зоні хімічного зараження.

Білет № 16.

1. Схема управління силами та засобами при надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.
2. Порядок підготовки та проведення комплексних тактико-спеціальних навчань.

Білет № 17.

1. Вимоги керівних документи щодо планування та організації оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту.
2. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

Білет № 18.

1. Дидактичні основи тактичної підготовки. Активні форми навчання.
2. Основні етапи проведення робіт з ліквідації наслідків аварій на хімічно-небезпечних об'єктах.

Білет № 19.

1. Види, порядок підготовки та проведення командно-штабних навчань.
2. Основні етапи ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів.

Білет № 20.

1. Групова вправа. Порядок підготовки та проведення даного виду групових тактичних тренувань начальницького складу.
2. Схема управління силами та засобами при надзвичайних ситуаціях на підприємствах зберігання горючих рідин та газів.

Білет № 21.

1. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення тактико-спеціальних навчань.
2. Зміст та структура методичної розробки для проведення тактико-спеціальних навчань.

Білет № 22.

1. Вимоги керівних документи щодо планування та організації оперативної підготовки органів управління та підрозділів цивільного захисту.
2. Організація протирадіаційного захисту особового складу підрозділів.

Білет № 23.

1. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення розбору НС та аналізу оперативних дій підрозділів ЦЗ.
2. Порядок інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.

Білет № 24.

1. Порядок підготовки та проведення комплексних тактико-спеціальних навчань.

2. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків РА.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

**Методичні вказівки для самостійної роботи
з дисципліни
«Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій»**

Методичні вказівки призначені для курсантів (студентів). В них вказані рекомендації щодо освоєння дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» для забезпечення якісної самостійної підготовки фахівців. Методичні вказівки складені з урахуванням вимог державного освітнього стандарту. Вказівки містять: перелік основних тем, що виносяться на самостійне опрацювання; опис процедури самостійної роботи курсантів (студентів); рекомендовано список літератури; вимоги до контролю самостійної роботи курсантів (студентів).

В сучасних умовах висуваються нові вимоги до підготовки фахівців. Сучасний випускник повинен володіти певними конкурентними перевагами на ринку праці. При відборі кандидатів на роботу, звертають увагу не тільки на рівень теоретичної підготовки, але й на вміння швидко приймати раціональні рішення.

Вивчаючи дисципліну, курсант (студент) повинен прослухати курс лекцій, пройти передбачену робочою програмою кількість практичних занять, самостійно вивчити деякі навчальні питання курсу, написати модульну контрольну роботу, написати та захистити курсову роботу, скласти іспит.

Робота курсанта (студента) на лекції полягає у з'ясуванні основ дисципліни, короткому конспектуванні матеріалу, уточнення питань, що викликають труднощі. Конспект лекцій є базовим навчальним матеріалом поряд з підручниками, рекомендованими в списку літератури. Бажано, щоб конспекти лекцій різних дисциплін оформлялися в окремих зошитах. Іноді зручно конспектувати лекції на аркушах формату А4, які потім підшиваються по розділах в файлові папки. У цьому випадку є можливість доповнювати і удосконалювати конспекти. Для того щоб конспект не загубився, необхідно на титульному (першому) аркуші надписувати найменування дисципліни, прізвище та ім'я студента, факультет та номер групи.

Навчальні питання, які повно викладені в підручниках і в періодичній літературі, часто виносяться на самостійне вивчення. Їх не можна ігнорувати. Курсант (студент) вивчає рекомендовану літературу і коротко конспектує матеріал, а найбільш складні питання, які потребують роз'яснення уточнює під час консультацій.

Відповідно до робочої програми дисципліни «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» на самостійну роботу студентам виділяється 46 години. Протягом цього часу курсанти (студенти) самостійно вивчають навчальну, наукову і періодичну літературу. Вони мають можливість обговорити прочитане з викладачами дисципліни під час планових консультацій, з іншими курсантами (студентами) під час семінарських занять, а також на лекціях, задаючи уточнюючі питання лектору.

За результатами вивчення теорії професійної підготовки працівників служби цивільного захисту, в міру набуття навичок вирішення логістичних завдань виконується курсова робота. Якість її виконання свідчить про результати вивчення дисципліни.

Контроль самостійної роботи курсантів (студентів) здійснює викладач, який проведе практичні та семінарські заняття. У залежності від методики викладання можуть бути використані наступні форми поточного контролю: короткий усне або письмове опитування перед початком практичних занять, письмове домашнє завдання, реферати, доповіді на курсантських (студентських) конференціях.

Після закінчення вивчення курсу «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» курсанти (студенти) складають екзамен. Оцінка формується за накопичувальним принципом і складається з результатів роботи курсанта (студента) на практичних, семінарських заняттях, оцінок періодичного контролю і результатів співбесіди з лектором.

Курс «Управління ліквідацією наслідків надзвичайних ситуацій» побудований з урахуванням сучасних вимог і тих проблем, які виникають в територіальних підрозділах СЦЗ України у процесі повсякденної діяльності.

САМОСТІЙНА ПІДГОТОВКА

Загальні положення

Постарайтеся читати рекомендовану літературу в спокійній обстановці, не відволікаючись на сторонні справи та розмови. Вдумливе читання захистить Вас від необхідності повторного вивчення матеріалу.

Якщо Ви будете конспектувати засвоєний матеріал, то процес запам'ятовування буде більш ефективним. Ваші власні конспекти дозволять у будь-який час відновити необхідні знання. Конспектування прочитаного матеріалу зручніше вести в зошити для конспектів лекцій, присвячуючи йому окремі розділи. Визначення основних понять найкраще виділити іншим кольором або позначити маркером. Для того, щоб бібліографічний джерело було легко впізнавати потрібно робити грамотні посилання на нього.

Не забувайте, консультуючись з викладачем, що проводить практичні заняття, показувати йому результати своєї самостійної роботи у вигляді грамотних конспектів. Це не тільки створить Вам імідж, але і дозволить своєчасно скорегувати процес самостійного вивчення складних питань цієї дисципліни.

Якщо при вивченні рекомендованої літератури виникли питання або незгоди з авторами, відзначте це в конспекті. Під час консультації подальші незрозумілі моменти, викладіть викладачу власну точку зору.

Ваше ознайомлення з працями вчених у цій області може сприяти активізації наукової діяльності. Для її реалізації слід звернутися до викладача, відповідального за науково-дослідну діяльність курсантів (студентів) на кафедрі.

Тема 1.1. Організація реагування на надзвичайні ситуації.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 6 годин.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 1,25 години;

Консультація у провідного викладача – 1,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Організація реагування на надзвичайну ситуацію. Планування заходів реагування на надзвичайну ситуацію, алгоритм оперативного реагування. Інформування та оповіщення органів управління, сил реагування на надзвичайну ситуацію та населення.

Рекомендована література: 7, 8, 9, 13, 14.

Плани реагування на надзвичайну ситуацію, мета, зміст, вимоги до складання та відпрацювання. Підготовка інформації та обґрунтування даних для складання плану реагування.

Рекомендована література: 7, 8, 9, 13, 14.

Тема 2.1 Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації техногенного характеру на хімічно-небезпечних об'єктах.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 4 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 0,25 години;

Консультація у провідного викладача – 0,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Оперативно-тактична характеристика хімічно-небезпечних адміністративно-територіальних одиниць. Обстановка на місці надзвичайної ситуації. Способи ліквідації надзвичайних ситуацій на хімічно-небезпечних об'єктах (ХНО). Особливості управління силами та застосування засобів підрозділів цивільного захисту при ліквідації наслідків техногенних аварій на ХНО. Утворення та діяльність штабу з ліквідації НС.

Рекомендована література: 10, 11, 13, 14.

Тема 2.2. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру геологічного походження.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 6 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 1,25 години;

Консультація у провідного викладача – 1,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру геологічного походження. Особливості ліквідації наслідків землетрусів. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків землетрусів.

Рекомендована література: 8, 9, 13.

Тема 2.3. Дії сил цивільного захисту під час ліквідації надзвичайної ситуації природного характеру гідрологічного походження.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 4 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 0,25 години;

Консультація у провідного викладача – 0,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Небезпечні фактори надзвичайних ситуацій природного характеру гідрологічного походження. Особливості ліквідації наслідків повеней. Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків повеней.

Рекомендована література: 8, 9, 13.

Тема 2.4. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків радіаційних аварій.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 4 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 0,25 години;

Консультація у провідного викладача – 0,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Особливості ліквідації наслідків радіаційних аварій (РА). Основні вимоги до організації та ведення аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт при ліквідації наслідків РА. Управління аварійно-рятувальними та іншими невідкладними роботами при РА.

Рекомендована література: 9, 14, 18.

Тема 2.5. Дії сил цивільного захисту при ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 4 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 0,25 години;

Консультація у провідного викладача – 0,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Основи живучості арсеналів, складів боєприпасів та інших об'єктів військового призначення. Особливості ліквідації наслідків аварій на арсеналах, складах боєприпасів та інших об'єктах військового призначення з викиданням уламків, реактивних та звичайних снарядів. Надання допомоги постраждалим, пом'якшення наслідків впливу вражаючих факторів.

Рекомендована література: 30, 31.

Тема 3.1. Види та форми оперативної підготовки органів управління і підрозділів цивільного захисту.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 6 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 1,25 години;

Консультація у провідного викладача – 1,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Керівні документи щодо організації оперативної підготовки органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби. Система планування. Основні організаційні форми, порядок підготовки та проведення. Оцінка рівня оперативної готовності органів управління та підрозділів.

Рекомендована література: 17, 30.

Тема 3.2. Групові тактичні тренування начальницького складу.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 4 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 3,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 0,25 години;

Консультація у провідного викладача – 0,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Тактичні тренування начальницького складу, як активна форма оперативної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС. Види тренувань, суть та зміст кожного виду. Мета, завдання, порядок організації, підготовки та проведення тренувань.

Рекомендована література: 17, 30.

Тема 3.3 Організація та проведення тактико-спеціальних навчань.

На самостійне вивчення розділів цієї теми курсанту (студенту) відводиться 8 години.

Рекомендується розподілити корисний час наступним чином:

Читання навчальної літератури – 5,5 годин;

Формулювання питань для обговорення – 1,25 години;

Консультація у провідного викладача – 1,25 години.

Вам буде потрібно вивчити наступні питання:

Тактико-спеціальні навчання, як вища форма тактичної підготовки працівників органів управління та підрозділів ДСНС. Види навчань та їх розподіл за територіальним рівнем. Суть та зміст кожного виду навчань.

Рекомендована література: 17, 30.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

для проведення самостійної підготовки серед курсантів (студентів)
з дисципліни «Управління ліквідацією наслідків назвичайних ситуацій»

1. Кодекс цивільного захисту України. № 5403-VI від 02.10.2012 р.
2. Закон України "Про захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру".
3. Закон України „Про об’єкти підвищеної небезпеки”.
4. Закон України „Про використання ядерної енергії та радіаційну безпеку”.
5. Закон України «Про захист людини від впливу іонізуючого випромінювання».
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 24 березня 2004 р. № 368 "Про Порядок класифікації НС техногенного та природного характеру за їх рівнями".
7. Положення про єдину державну систему цивільного захисту, затверджене Постановою КМ України від 9 січня 2014 р. № 11.
8. План реагування на надзвичайні ситуації державного рівня, затверджений постановою КМ України від 16 листопада 2001 р. № 1567.
9. Положення щодо розробки планів локалізації та ліквідації аварійних ситуацій і аварій, затверджене наказом Комітету по нагляду за охороною праці України 17.06.99 № 112.
10. Положення про Оперативно-рятувальну службу цивільного захисту МНС України, затверджене наказом МНС України від 20.09.04 № 65.
11. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту. (наказ МНС України від 13.03.12 р. № 575).
12. Правила безпеки праці в органах і підрозділах МНС України, затверджені наказом МНС України від 07.05.2007 р. № 312.
13. Організація управління в надзвичайних ситуаціях. Методичні рекомендації, затверджені Наказом МНС від 05.10.2007 № 685.
14. Методичні рекомендації щодо режимів робіт особового складу підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту у засобах індивідуального захисту у зонах хімічного та радіоактивного забруднення (Затверджені Наказом МНС від 07.08.09 № 551)
15. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти) (Наказ МНС України № 733 від 13.10.08.)

16. НАПБ 05.035-2004. Інструкція щодо гасіння пожеж у резервуарах із нафтою та нафтопродуктами.
17. Настанова з організації професійної підготовки та післядипломної освіти осіб рядового і начальницького складу органів і підрозділів цивільного захисту. (Наказ МНС України від 01.07.09 № 444).
18. Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 01.12.1997 № 62 "Про введення в дію Державних гігієнічних нормативів "Норми радіаційної безпеки України" (НРБУ-97);
19. Правила авіаційного пошуку та рятування в Україні (затверджені наказом МНС України від 17.05.06 № 297).
20. Методичні рекомендації з охорони праці при виконанні робіт під час ліквідації надзвичайних ситуацій, пов'язаних з транспортуванням шкідливих, вибухонебезпечних, легкозаймистих речовин (затверджені Наказом МНС від 27.01.2009 № 56).
21. Наказ Державного комітету ядерного регулювання України та МНС України від 17.05.04 № 87/211 «Про затвердження Плану реагування на радіаційні аварії».
22. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. Пожежна тактика. Підручник для вищих навчальних закладів пожежної безпеки МВС України. - Х.: "Основа". – 1998 р.
23. Поисково-спасательные работы в условиях наводнения. Памятка спасателю. Под редакцией А.В. Курсакова, Л.Г. Одинцова. М., НЦЭНАС, 2002 р.
24. Стельмах М.І. Цивільна оборона. Підручник. К, Знання, 2004 р.
25. Шойгу С.К., Фадеев М.И., Кириллов Г.Н. Учебник спасателя. Краснодар, Советская Кубань, 2004 р.
26. Шоботов В.М. Цивільна оборона. Навчальний посібник. К, Центр навчальної літератури, 2004 р.
27. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.
28. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник/за редакцією полковника В.С. Франчука.- 2-ге видання, доп.- Львів, 2001р.
29. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист. Підручник. - К.: Знання-Прес, 2007.
30. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, В.О. Росоха. Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. Підручник. – Х: Основа, 2002р.
31. Адаменко М.І., Гелета О.В., Квітковський Ю.В., Росоха В.О., Федюк І.Б. Безпека зберігання вибухових речовин та боєприпасів. - Харків, 2005.

Інформаційні ресурси

1. [http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/osnovi didaktiki - chayka vm](http://pidruchniki.ws/15840720/pedagogika/osnovi%20didaktiki%20-%20chayka%20vm)
2. [http://libfree.com/105217083pedagogikapedagogika maksimyuk sp.html](http://libfree.com/105217083pedagogikapedagogika_maksimyuk_sp.html).

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

**КАФЕДРА ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АВАРІЙНО-
РЯТУВАЛЬНИХ РОБІТ**
(назва кафедри)

Пакет комплексних контрольних робіт (ККР) для перевірки знань